

THIẾT KẾ VÀ HƯỚNG DẪN SỬ DỤNG SÁCH KHỔ LỚN (BIGBOOK) TRONG GIÁO DỤC PHÁT TRIỂN NGÔN NGỮ CHO TRẺ 5-6 TUỔI

Lữ Hùng Minh^{1,+},
Trịnh Thị Lan²,
Trịnh Thị Hương¹

¹Trường Đại học Cần Thơ;
²Trường Đại học Sư phạm Hà Nội
+ Tác giả liên hệ • Email: hungminh@ctu.edu.vn

Article history

Received: 19/9/2023
Accepted: 10/10/2023
Published: 20/12/2023

Keywords

Designing, Big books,
language skills, 5-6 years old
children, using of Big books

ABSTRACT

Language development for 5-6 years old children is critical to provide children with the best preparation for the first grade. There are many teaching methods and approaches of language development for children, in which language development education through large books (Big books) is a new and effective approach in the current context of Vietnam's education. In this article, we focus on presenting the principles and processes of designing and using Big books in language development for 5-6 years old children. Using Big books will enhance children's interest in reading, writing, promote their habit of reading books as well as help them discover and acquire the content presented in books. As a consequence, this approach stimulates children's thinking skills and initiative, while forming and developing necessary language skills for children before moving to a new learning environment in elementary schools.

1. Mở đầu

Trong quá trình phát triển của trẻ, ngôn ngữ được xem là phương tiện giao tiếp hiệu quả, giúp trẻ tiếp cận với thế giới và kết nối với mọi người trong cuộc sống. Tuy nhiên, nhiều trẻ em trong giai đoạn 5-6 tuổi hiện nay vẫn cảm thấy tự ti, rụt rè, chưa mạnh dạn và tự tin khi giao tiếp hay diễn đạt nội dung lời nói chưa rõ ràng... Thực tế này đã đặt ra nhiệm vụ cho GV là cần tạo ra môi trường giáo dục thoải mái, giúp trẻ tự tin trong giao tiếp và rèn luyện các kỹ năng ngôn ngữ (KNNN) cần thiết để sẵn sàng bước vào môi trường mới ở cấp tiểu học. Bàn về vấn đề này, nhiều nhà nghiên cứu trong và ngoài nước đã đề cập ở nhiều khía cạnh khác nhau. Tác giả Nguyễn Thị Hải Thanh (2017) cho rằng trẻ cần nhiều không gian, cơ hội để tiếp cận, tìm hiểu các hình thức, phương tiện giao tiếp và thường xuyên thực hành rèn luyện các KNNN như đọc, viết, nói và nghe thông qua các chủ đề được học như tăng cường sự trải nghiệm với chữ viết, học thông qua trò chơi; học qua quan sát, truyện tranh (Nguyễn Cẩm Giang, 2017); qua hoạt động trải nghiệm (Lã Thị Bắc Lý, 2017); học thông qua video, đóng vai, Bigbook (Wahyuni et al., 2020) hay sử dụng tài liệu kể chuyện kỹ thuật số (Loniza et al., 2018) để kích thích suy nghĩ, cải thiện kỹ năng nói, nghe hiểu ngôn ngữ của trẻ;... Điều này không chỉ giúp trẻ phát triển được các KNNN mà còn cải thiện quá trình tham gia học tập tích cực, làm tăng hứng thú và động lực học tập cho trẻ (Yaacob & Pinter, 2008) nhất là trẻ ở giai đoạn 5-6 tuổi. Để trẻ phát triển các KNNN, các nhà giáo dục luôn tìm tòi đổi mới phương pháp, sử dụng các hình thức, phương tiện dạy học đa dạng, trong đó việc sử dụng Bigbook (sách khổ lớn) trong giáo dục để dạy các KNNN cho trẻ cũng đã được đề cập đến ở nhiều nước trên thế giới như Anh, Mỹ, Hàn Quốc, Malaysia, Indonesia...

Trong bài báo này, chúng tôi giới thiệu khái quát về Bigbook, cách thiết kế và hướng dẫn sử dụng Bigbook vào hoạt động giáo dục phát triển các KNNN cho trẻ 5-6 tuổi trong bối cảnh của giáo dục mầm non Việt Nam.

2. Kết quả nghiên cứu

2.1. Thiết kế Bigbook (sách khổ lớn) để phát triển ngôn ngữ cho trẻ 5-6 tuổi

2.1.1. Khái niệm Bigbook

Khái niệm "Bigbook" được nhiều nhà nghiên cứu đề cập ở những khía cạnh khác nhau. Tác giả Brown quan niệm: Bigbook là phiên bản phóng to của sách dành cho trẻ em và xem đây là một trong những cách hiệu quả nhất để thu hút sự chú ý của trẻ thông qua kích thước của cuốn sách, cho phép cả lớp học hiểu thêm về nội dung của câu chuyện hoặc thậm chí kích thích trí tưởng tượng của trẻ (theo Nalantha et al., 2018).

Lee Kyong Hwa (1998) đánh giá Bigbook trong việc giúp trẻ có thể hiểu, dự đoán dễ dàng nội dung, cấu trúc của câu chuyện và hiểu ý nghĩa của văn bản trong sách (dẫn theo Trần Nguyễn Nguyên Hân, 2014). Theo quan niệm của Karges-Bone (1992) thì Bigbook lại được nhìn nhận toàn diện hơn khi tác giả cho rằng đó là "những câu chuyện ngắn

thu hút sự quan tâm của người học, chứa một mẫu vấn đề trẻ nhận diện và học hỏi, là những “bức tranh lớn” hỗ trợ cho việc xây dựng ý nghĩa tác phẩm, có các cụm từ lặp đi lặp lại và vốn từ vựng được kiểm soát để giúp cho trẻ bổ sung vốn từ vựng học tập, có một cốt truyện đơn giản nhưng thú vị và chứa các yếu tố hài hước” (dẫn theo Colville-Hall & O’Connor, 2006). Cùng với quan điểm này, Walton (2008) cho rằng dạng sách này thường dành cho các hoạt động đọc chung, với những câu chuyện thú vị để trẻ đọc đi đọc lại nhiều lần, chứa các cụm từ và câu lặp lại, các từ có vần điệu cũng như hình ảnh hỗ trợ cho câu chuyện, hình ảnh minh họa có thể được sử dụng để hiện thị nhiều chủ đề và phục vụ nhiều chức năng khác nhau (dẫn theo Nalantha et al., 2018). Tác giả Trần Nguyễn Nguyễn Hân (2014) cho rằng Bigbook thường có “chữ viết và tranh ảnh nổi bật giúp trẻ có thể thấy rõ hình ảnh và dễ hiểu nội dung của sách. Chính kích thước và cấu trúc của sách giúp trẻ phân biệt chính xác tranh ảnh và văn bản trong sách”.

Có thể thấy, các quan niệm trên đều cho rằng Bigbook là sách dành riêng cho trẻ em, có kích thước lớn, đa dạng, nhiều màu sắc và thu hút sự chú ý của trẻ. Đó là một bản in đầy sắc màu với hình ảnh minh họa đặc sắc, cho phép cả lớp có thể học, hiểu thêm về nội dung của câu chuyện hoặc thậm chí kích thích trí tưởng tượng của trẻ.

2.1.2. Nguyên tắc thiết kế Bigbook

- *Đảm bảo tính giáo dục*: Bigbook dùng trong dạy học phải đảm bảo thực hiện được nhiệm vụ dạy học và giáo dục. Ngoài dạy kiến thức, phát triển kỹ năng thì các hoạt động giáo dục nói chung trong nhà trường phải chú trọng tới nhiệm vụ giáo dục đạo đức, thẩm mỹ cho trẻ, góp phần phát triển tư duy; phát huy tính tích cực, thúc đẩy sự phát triển nhận thức ở trẻ. Qua đó, việc đọc sách theo nhóm góp phần hình thành ý thức đoàn kết, tình bạn bè cho trẻ.

- *Đảm bảo phù hợp với đặc điểm tâm lý, nhận thức của trẻ*: Nội dung các câu chuyện thể hiện trong Bigbook nằm trong “tâm đón nhận” của trẻ, đó có thể là những câu chuyện gần gũi với cuộc sống xung quanh như: thiên nhiên, sự vật, con người... hoặc cũng có thể là những nội dung về gia đình, bạn bè, trường mầm non, truyện cổ tích...

- *Đảm bảo tính thực tiễn và đáp ứng chương trình mầm non*: Nội dung chủ đề Bigbook được thiết kế dựa theo chương trình mầm non như: *Khám phá khoa học* (các bộ phận của cơ thể con người, đồ vật, động vật và thực vật, một số hiện tượng tự nhiên...); *Làm quen với một số khái niệm sơ đẳng về toán* (tập hợp, số lượng, số thứ tự và đếm; xếp tương ứng; so sánh sắp xếp theo quy tắc; đo lường; hình dạng...); *Khám phá xã hội* (khám phá về bản thân, gia đình, trường mầm non, cộng đồng; một số nghề trong xã hội; danh lam thắng cảnh, ngày lễ hội, sự kiện văn hóa... (Bộ GD-ĐT, 2021).

- *Tạo những yêu cầu mang tính thách thức đối với trẻ*: Thiết kế nội dung của Bigbook cũng cần chú ý đến sự khác biệt về khả năng tiếp nhận của trẻ 5-6 tuổi. Các chủ đề phải thú vị, hấp dẫn để thu hút sự tò mò, khơi gợi sự khám phá của trẻ.

- *Phù hợp với đặc điểm tiếp nhận và đảm bảo tính an toàn*: Trẻ 5-6 tuổi thường tò mò, ham học hỏi, thích khám phá thế giới xung quanh và những đồ vật trong phạm vi trẻ nhìn thấy nhưng khả năng trẻ nhận thức về những mối nguy hiểm đối với bản thân còn hạn chế. Vì thế, Bigbook khi đưa vào sử dụng phải đảm bảo tính an toàn trong quá trình trẻ tiếp xúc, không gây nguy hiểm để trẻ có thể học và vui chơi trong môi trường lành mạnh khi làm quen với sách như là trẻ có thể thoải mái lật các trang sách, thao tác dễ dàng trên sách, tự chủ, tự học, tự làm cùng sách... .

- *Bảo đảm tính trực quan, thẩm mỹ*: Dạy học và đặc biệt là dạy trẻ làm quen với sách đòi hỏi phải có hình ảnh trực quan thẩm mỹ, phải biết cách lựa chọn hình ảnh và giáo cụ phù hợp và phải đảm bảo các yêu cầu: sạch, đẹp, hấp dẫn và không gây hại cho trẻ. Trẻ phải được quan sát kỹ từng tranh và nói lên những hiểu biết của mình về bức tranh ấy. Tùy thuộc vào từng chủ đề mà GV lựa chọn hình ảnh, giáo cụ trực quan phù hợp với thẩm mỹ của các em để đưa vào sách trong quá trình thiết kế.

2.1.3. Các bước thiết kế Bigbook

- *Bước 1: Tìm hiểu mục tiêu, nội dung chương trình*: Để thiết kế Bigbook, GV cần tìm hiểu mục tiêu, yêu cầu về nội dung theo chương trình giáo dục mầm non với trẻ 5-6 tuổi. Nội dung giáo dục phát triển ngôn ngữ cho trẻ từ 5-6 tuổi được thể hiện thông qua kỹ năng nghe; nói; làm quen với việc đọc, viết.

- *Bước 2: Xác định chủ đề Bigbook*: Căn cứ vào mục tiêu và nội dung giáo dục theo độ tuổi trong chương trình giáo dục mầm non ở bước 1, dựa vào đặc điểm đối tượng trẻ, tình hình cụ thể nhà trường mà GV xác định chuẩn đầu ra cụ thể từ đó lựa chọn các nội dung học tập cấu thành chủ đề dạy - học phù hợp. Đặt tên cho chủ đề đưa ra những phương pháp dạy học hiệu quả cho chủ đề đó.

- *Bước 3: Lên ý tưởng*: Dựa trên chủ đề đã chọn ở bước 2, GV sẽ lựa chọn nội dung văn bản và tìm kiếm hình ảnh để kích thích các giác quan đồng thời tác động tích cực vào tâm hồn trẻ; khơi gợi trí tưởng tượng, tư duy của trẻ thông qua tranh ảnh.

- *Bước 4: Thiết kế các chủ đề cho Bigbook:* Căn cứ vào nội dung các kiến thức xây dựng ở bước 3, GV tiến hành thiết kế các chủ đề phù hợp, dự kiến nguyên vật liệu, thời gian hoàn thành sản phẩm.

- *Bước 5: Kiểm tra và điều chỉnh:* Sau khi hoàn thành sản phẩm ở giai đoạn 4, tiến hành kiểm tra chất lượng Bigbook theo các tiêu chí như tính hiệu quả, sự phạm, sáng tạo; lấy sản phẩm tiến hành thử nghiệm (dạy thử) hoặc thông qua góp ý của tổ chuyên môn để chỉnh sửa cho phù hợp.

2.1.4. Một số chủ đề Bigbook được thiết kế

a. Bigbook với chủ đề thế giới động vật - “Đoán xem tớ là ai?”

Bigbook “Đoán xem tớ là ai?” lấy chủ đề về thế giới động vật, bao gồm 13 trang khổ A3, được cấu tạo với hai phần chính. Phần thứ nhất, giới thiệu hình ảnh về các con vật quen thuộc và gắn gũi với trẻ như ếch, thỏ, vịt, hươu cao cổ, ong, mèo... Mỗi con vật được giới thiệu kèm với một câu đố hoặc bài thơ ngắn nêu khái quát đặc điểm đặc trưng của từng con vật, cùng với hình ảnh minh họa để trẻ có thể thực hành tô, vẽ. Ví dụ như trang giới thiệu về “con ong” thì có đoạn thơ “*Tờ trông bé tí - Chấm chỉ suốt ngày - Bay khắp vườn cây - Tìm hoa kiếm mật*” hay câu đố “*Hai mắt trong veo - Thích nằm sưởi nắng - Hay trèo cây cau - Đố bạn con gì?*” thì gắn với hình “con mèo”... Phần thứ hai là phần thực hành, ở phần này gồm các thẻ từ chứa hình các con vật đã được cắt rời để cho trẻ nhận diện, thực hành lắp ghép, chơi trò chơi hay nói tự do về một con vật bất kỳ mà trẻ nhận được. Bigbook này đưa trẻ đến với thế giới động vật đa dạng, phong phú nhằm giúp trẻ khám phá cuộc sống của thế giới muôn loài đầy màu sắc, bước đầu đến gần hơn với việc học đọc, viết và nghe nói.

b. Bigbook với chủ đề giao thông - “Bé tìm hiểu giao thông”

Bigbook được thiết kế dưới dạng như một chiếc tàu lửa với nhiều toa tàu đầy sắc màu rực rỡ trên nền của khổ giấy A3. Nội dung của Bigbook chủ yếu đề cập đến các phương tiện giao thông và đèn giao thông. Sách hoàn toàn được thiết kế bằng tay với các chất liệu làm từ giấy, nắp vỏ chai, bìa cứng..., sử dụng những gam màu tươi sáng, hình ảnh sinh động kích thích sự hứng thú cho trẻ khi hoạt động cùng sách. Với nội dung về *phương tiện giao thông*, Bigbook giới thiệu đến trẻ tên gọi của các phương tiện giao thông trên đường bộ (xe tải, xe cảnh sát...), đường sắt (xe lửa), đường thủy (tàu, ca nô, thuyền) và đường hàng không (máy bay) thông qua bài thơ “*Cô dạy con*” của tác giả Phạm Hữu Hoan. Về tín hiệu *đèn giao thông*, trẻ được làm quen với việc nhận diện màu sắc đèn giao thông và chức năng của chúng thông qua bài thơ “*Đèn giao thông*” của tác giả Mỹ Trang, cùng các hành vi tham gia giao thông của các nhân vật được thể hiện thông qua kênh hình ảnh minh họa. Sau mỗi chủ đề có các hoạt động nhằm củng cố kiến thức cho trẻ thông qua hoạt động trẻ nhận biết các hành vi tuân thủ hay vi phạm luật an toàn giao thông bằng cách nêu quan điểm đồng tình (mặt cười) và không đồng tình (mặt khóc). Các hình ảnh và một số nội dung có thể tháo và lắp dễ dàng, thuận tiện cho trẻ tương tác với Bigbook. Bigbook “*Bé tìm hiểu giao thông*” có thể được sử dụng trong các giờ dạy phát triển ngôn ngữ (đọc thơ) hoặc các giờ học khám phá khoa học dành cho trẻ. Với các nội dung được thiết kế, trẻ có cơ hội được trải nghiệm vui chơi cùng với sách, qua đó hình thành và phát triển nhiều KNNN cần thiết như nghe nói (qua hoạt động xử lý tình huống, trả lời câu hỏi, dự đoán...), đọc (qua hoạt động đọc thơ) hay nhiều kỹ năng khác (quan sát, tưởng tượng...).

c. Bigbook với chủ đề gia đình - “Tớ kể câu nghe”

Bigbook được thiết kế theo khổ A3 đứng, gồm 10 trang với các hình ảnh (sưu tầm) được in ấn bắt mắt, cuốn hút giúp trẻ tự giác tham gia các hoạt động đọc, nghe - nói một cách thích thú. Mỗi trang sách gắn với một giai đoạn phát triển của trẻ với người thân yêu trong gia đình như: lúc mới sinh gắn với hình ảnh mẹ ru; lúc tập đi gắn với hình ảnh của bố; lúc tập nói gắn với hình ảnh của ông bà... Nội dung Bigbook gắn gũi, chủ đề quen thuộc đó là “gia đình”, sản phẩm tập trung giới thiệu đến trẻ những vần thơ trong sáng kể về hành trình lớn lên của bé trong vòng tay yêu thương của bố mẹ, ông bà với những cung bậc cảm xúc khác nhau theo từng giai đoạn (lúc mới sinh - tập đi - tập nói - đến trường). Sản phẩm giúp trẻ cảm nhận được tình yêu thương, sự che chở của gia đình dành cho mình. Qua đó, góp phần giáo dục, khơi gợi tình cảm gia đình thân thương trong bản thân trẻ. Bigbook này có thể được sử dụng trong giờ phát triển ngôn ngữ để phát triển kỹ năng nghe - nói cho trẻ.

2.2. Hướng dẫn sử dụng Bigbook để phát triển ngôn ngữ cho trẻ giai đoạn 5-6 tuổi

Tiến trình sử dụng Bigbook trong giáo dục phát triển ngôn ngữ cho trẻ gồm 3 giai đoạn như sau:

- *Giai đoạn trước khi đọc Bigbook (Giới thiệu và làm quen):* GV sẽ giới thiệu các phần của Bigbook như bìa trước, các trang, phần trên và phần dưới, bìa sau và cách mở sách đúng cách. Sau đó, GV giới thiệu tiêu đề, tác giả của Bigbook và người vẽ tranh minh họa của Bigbook để cung cấp thông tin về Bigbook cho trẻ. Ở bước này, GV có thể cho trẻ quan sát hình ảnh trên bìa sách, cho trẻ dự đoán nội dung câu chuyện bằng cách đặt câu hỏi liên quan đến câu chuyện dựa trên tiêu đề và hình minh họa từ bìa trước của cuốn sách.

- *Giai đoạn trong khi đọc Bigbook (Khám phá và tương tác):* GV đọc câu chuyện từ trang đầu tiên đến trang cuối cùng để cho trẻ làm quen với câu chuyện và khuyến khích các em tự quan sát, nói về những điều các em quan sát được. GV đọc câu chuyện to rõ, biểu cảm với ngữ điệu đa dạng, sinh động và kết hợp với thao tác vừa kể vừa chỉ vào tranh ảnh minh họa, văn bản để trẻ quan sát và liên kết âm thanh đó với các biểu tượng được in trong Bigbook. Thỉnh thoảng, GV có thể dừng ở một trang nhất định và tương tác với trẻ, cho trẻ dự đoán về nội dung có thể xảy ra ở trang tiếp theo hoặc cung cấp thông tin bổ sung về câu chuyện hoặc hình minh họa ở trang kế tiếp. Điều này, kích thích tư duy, khả năng liên tưởng của trẻ. GV đọc lại câu chuyện trong Bigbook lần nữa để trẻ theo dõi và trẻ sẽ tự do ghi nhớ các thông tin trong văn bản đọc theo cách của riêng mình. Ngoài ra, GV cũng có thể kết hợp mở rộng vốn từ cho trẻ bằng cách đọc to, rõ các âm tiết, các từ khó và giải nghĩa cho trẻ, giúp trẻ hiểu câu chuyện. Song song đó, GV cũng có thể đặt một số câu hỏi liên quan đến câu chuyện trong Bigbook để giúp trẻ hiểu câu chuyện.

- *Giai đoạn sau khi đọc Bigbook (Vận dụng và trải nghiệm):* GV và trẻ cùng đọc câu chuyện. GV hướng dẫn cách đọc và đưa ra sự điều chỉnh về cách đọc cho trẻ. Nếu GV cảm thấy rằng các trẻ đã hiểu đủ về văn bản, thì có thể cho phép trẻ tự đọc với văn bản, phương tiện chuẩn bị sẵn. Trong quá trình đọc, nếu có sai sót trong cách phát âm, GV sẽ hướng dẫn trẻ đọc đúng bởi khi trẻ đọc đúng thì mới có thể thấy tự tin hơn. Ở hoạt động này, trẻ chủ yếu ghi nhận thông qua biểu tượng và sự ghi nhớ về cách phát âm trước đó của GV khi nhìn vào văn bản, tranh minh họa để tái tạo lại văn bản đọc. Ở giai đoạn này, GV có thể tổ chức nhiều trò chơi cho trẻ thực hiện như đoán từ; tô đậm các từ; sắp xếp các từ; hoàn thành các từ còn thiếu; tô màu, cắt, gấp, tô điểm, vẽ, đóng kịch, bắt chước một nhân vật nào, vẽ bằng ngón tay, chơi cát, vẽ tranh và đặt số vào bức tranh, sắp xếp hình học, kể chuyện và nhiều hơn nữa...

Ví dụ minh họa: Ở chủ đề về giao thông, GV sử dụng Bigbook - “*Bé tìm hiểu giao thông*” vào tiết dạy phát triển ngôn ngữ, cụ thể phát triển kỹ năng nghe - nói cho trẻ với hai nội dung chính là tìm hiểu các phương tiện giao thông trong bài thơ “*Cô dạy con*” (tác giả Phạm Hữu Hoan) hoặc tín hiệu đèn giao thông trong bài thơ “*Đèn giao thông*” (tác giả Mỹ Trang). Tiến trình được thực hiện cụ thể như sau:

Giai đoạn	Hoạt động của GV	Hoạt động của trẻ
Trước khi đọc (Giới thiệu và Làm quen)	- Giới thiệu về bìa sách (tranh, tác giả, tên sách). - Giới thiệu cấu trúc Bigbook: hình dáng, đặc điểm, dung lượng, nội dung Bigbook (<i>Phương tiện giao thông</i> và <i>Đèn giao thông</i>). - Hướng dẫn thao tác sử dụng Bigbook như cách lật/mở sách đúng cách (từ phải sang trái, vị trí mở sách cho đúng...).	- Trẻ quan sát và lắng nghe hướng dẫn của GV.
	- Cho trẻ dự đoán nội dung thông qua hình ảnh trên bìa Bigbook; hình dáng Bigbook (toa tàu, các nhân vật trên xe lửa...).	- Dự đoán nội dung Bigbook.
Trong khi đọc (Khám phá và Tương tác)	- GV đọc lần 1: Bài thơ “ <i>Cô dạy con</i> ” của tác giả Phạm Hữu Hoan (về phương tiện giao thông) hoặc bài thơ “ <i>Đèn giao thông</i> ” của tác giả Mỹ Trang (về tín hiệu đèn giao thông) từ đầu cho đến hết (đọc diễn cảm, to, rõ, kết hợp biểu cảm và chỉ vào tranh, văn bản khi đọc).	- Trẻ lắng nghe và quan sát theo hướng dẫn của GV.
	- GV đọc lần 2: Kết hợp mở từ trang đầu cho đến trang cuối, GV có thể dừng lại ở trang bất kì để trẻ dự đoán nội dung ở trang tiếp theo.	- Trẻ đọc theo hoặc thực hiện theo động tác của GV.
	- GV tương tác với trẻ thông qua câu hỏi: ở trang loại hình đường thủy, GV đặt câu hỏi: <i>Trong tranh có những phương tiện giao thông nào? Những phương tiện này thường di chuyển ở đâu? Em đã từng đi những loại phương tiện nào? Bạn nào cho cô biết, trang tiếp theo sẽ nói đến phương tiện giao thông nào?...</i>	- Trẻ lắng nghe và tương tác lại với GV bằng cách trả lời câu hỏi, nêu lên suy nghĩ của các em và dự đoán của trẻ.
	- GV giới thiệu từ mới, từ khó (nếu có) trong quá trình đọc thơ. Có thể cho trẻ trình bày sự hiểu biết của mình về từ đó. - Phát triển kỹ năng nghe - nói cho trẻ qua hệ thống câu hỏi tương tác tìm hiểu về nội dung Bigbook: <i>Cô dạy bé nội dung gì? Tàu gì chạy đường sắt? Cái gì bay đường không? Cái gì đi đường thủy? Khi đi bộ thì bé đi ở đâu? Khi ngồi tàu xe, bé lưu ý gì? Khi gặp tín hiệu đèn giao thông, con sẽ làm gì?</i>	- Trẻ lắng nghe và trả lời câu hỏi. Trẻ trình bày và nêu ý kiến cá nhân.

	- Kết hợp tổ chức cho trẻ đọc và chơi trò chơi (<i>Em là ga tàu lửa, Đi tìm vị trí...</i>) hoặc xử lý các tình huống đơn giản (<i>Em cần làm gì khi qua đường? Khi đi tàu thuyền em có mặc áo phao không? Tại sao?...</i>) giúp các em tự do chiếm lĩnh kiến thức cho riêng mình và nêu trải nghiệm cá nhân.	- Trả lời câu hỏi, tham gia trò chơi hoặc xử lý tình huống theo yêu cầu của GV.
Sau khi đọc (Vận dụng và Trải nghiệm)	- GV đọc lại toàn bộ nội dung cho trẻ nghe, kết hợp quan sát tranh và yêu cầu trẻ đọc theo GV. GV quan sát, lắng nghe và sửa lỗi phát âm.	- Trẻ đọc theo hướng dẫn và đọc cùng GV.
	- Chia trẻ thành các nhóm nhỏ và tổ chức cho trẻ tự đọc sách theo cá nhân/nhóm/lớp. GV quan sát, lắng nghe và chỉnh sửa lỗi phát âm.	- Đọc sách theo nhóm nhỏ tại góc thư viện.
	- GV đặt câu hỏi gợi mở giúp trẻ tự nêu cảm nhận và rút ra bài học cho bản thân (<i>Qua bài học hôm nay các em học được điều gì khi tham gia giao thông? Con cần lưu ý gì khi tham gia giao thông?...</i>).	- Trẻ nêu cảm nhận cá nhân và những việc trẻ sẽ làm sau khi đọc sách đó.
	- GV tổ chức trò chơi: " <i>Nên hay không nên</i> ", cho trẻ xem tranh về hành vi tham gia giao thông, trẻ sẽ lựa chọn và giải thích hành vi nào nên làm (mặt cười) và hành vi nào không nên làm (mặt khóc). GV có thể kết hợp cho trẻ đóng vai, diễn kịch, vẽ tranh, tô hoặc đồ thông điệp về an toàn giao thông...	- Trẻ tham gia theo nhóm và thực hiện theo sự hướng dẫn của GV.

Tương tự, với hoạt động giáo dục phát triển ngôn ngữ cho trẻ, cụ thể là phát triển kỹ năng đọc, GV có thể sử dụng Bigbook - "*Tờ kể câu nghe*" trong tiết đọc thơ ở trường về chủ đề "Gia đình" hoặc Bigbook chủ đề "Động vật" - "*Đó bạn tờ là ai?*" trong giờ làm quen chữ cái hoặc tập viết ở trường bởi Bigbook này có thiết kế những nội dung liên quan đến hoạt động rèn kỹ năng viết cho trẻ. Tùy theo mục tiêu phát triển KNNN khác nhau mà GV sẽ tiến hành sử dụng các Bigbook sao cho phù hợp với từng hoạt động phát triển ngôn ngữ của trẻ ở trường mầm non.

2.3. Một số lưu ý trong thiết kế và sử dụng Bigbook để phát triển ngôn ngữ cho trẻ 5-6 tuổi

Để Bigbook phát huy hiệu quả trong việc phát triển KNNN cho trẻ, GV cần lưu ý một số vấn đề trong quá trình thiết kế và sử dụng Bigbook như sau:

- *Thứ nhất*, khi thiết kế Bigbook, GV phải đặt mình vào vị trí của trẻ để xem xét những yếu tố có thể khơi dậy sự tò mò và sự tham gia tích cực của trẻ như: Kích thước Bigbook phải đủ lớn để trẻ dễ dàng quan sát, hình dáng đẹp và tiện dụng khi sử dụng; Hình ảnh sáng sủa, hấp dẫn, màu sắc rực rỡ, đáng yêu và phù hợp với độ tuổi của trẻ, vật liệu chất lượng và an toàn, có độ bền, đảm bảo trẻ có thể sờ, chạm và khám phá các trang sách mà không gặp nguy hiểm; Nội dung văn bản phù hợp với độ tuổi và sự phát triển của trẻ, tránh sử dụng ngôn ngữ quá phức tạp hoặc nội dung quá trừu tượng, cỡ chữ lớn và rõ ràng để trẻ có thể đọc dễ dàng; Thông điệp Bigbook mang đến cho trẻ phải tích cực và giúp trẻ hiểu về các giá trị như tình bạn, tình yêu gia đình, thiên nhiên, lòng khoan dung, vị tha...; Thiết kế các trang sách mà trẻ có thể tưởng tượng và sáng tạo, ví dụ như các trang mở rộng hoặc trang sách có cửa sổ cho trẻ nhìn qua, có thể thêm các phần để trẻ được thảo luận, trả lời câu hỏi hoặc tham gia vào câu chuyện.

- *Thứ hai*, Bigbook có thể là một công cụ có tác động tích cực đến sự phát triển ngôn ngữ cho trẻ 5-6 tuổi. Do đó, để tận dụng tối đa hiệu quả của Bigbook, quan trọng nhất là GV phải tạo được môi trường thúc đẩy tư duy và thảo luận sâu rộng về Bigbook. Chính vì thế, khi sử dụng Bigbook, GV cần chú ý đến việc: Tạo môi trường thúc đẩy thảo luận và tạo cơ hội cho trẻ tham gia vào các cuộc trò chuyện bằng cách hỏi câu hỏi mở, dự đoán, khuyến khích trẻ chia sẻ ý kiến và cảm xúc của mình về nội dung Bigbook, dạy trẻ cách nhận xét về các chi tiết trong tranh: nền, phong cảnh, thời tiết, đưa vào lời kể của mình...; Tạo sự liên kết giữa nội dung của Bigbook với trải nghiệm và sự hiểu biết của trẻ bởi điều này giúp trẻ hiểu và xây dựng được mối liên kết chặt chẽ giữa nội dung Bigbook với thế giới quan xung quanh của trẻ; Thiết kế các hoạt động bổ sung sau khi đọc Bigbook như vẽ tranh, xây dựng mô hình, hoặc viết/kể tiếp câu chuyện... để trẻ có cơ hội thể hiện sự hiểu biết và sự sáng tạo của mình.

- *Thứ ba*, GV cần kết hợp với nhiều hình thức, phương pháp và cách thức khác nhau chứ không nhất thiết tối ưu hóa một phương pháp hay phương tiện dạy học nào. Bên cạnh việc sử dụng Bigbook, GV có thể kết hợp với việc sử dụng các hình thức, phương tiện dạy học khác như video clip, trò chơi học tập, diễn kịch, đóng vai... để việc phát triển KNNN cho trẻ trở nên hiệu quả và toàn diện hơn.

3. Kết luận

Có thể nói, Bigbook thích hợp cho trẻ mầm non nói chung và trẻ từ 5-6 tuổi nói riêng. Việc thiết kế và sử dụng Bigbook trong giáo dục phát triển KNNN cho trẻ góp phần giúp trẻ trở nên hứng thú hơn với việc đọc, viết, làm quen với việc đọc sách cũng như giúp trẻ khám phá, nhận thức được các nội dung được thể hiện trong sách. Cùng với hoạt

động quan sát, óc liên tưởng, tưởng tượng của trẻ cũng được khơi gợi để cảm nhận về những nội dung được thể hiện thông qua tranh ảnh. Thực hành các hoạt động nói, nghe, đọc (đọc thông tin qua hình ảnh), viết (nói, tô...) qua Bigbook với sự hướng dẫn của GV góp phần làm cho trẻ cảm thấy vui vẻ, thoải mái và tự tin hơn trong quá trình giáo dục. Hoạt động khuyến khích trẻ nói, hỗ trợ trẻ ghi nhớ thông tin và tự do sáng tạo theo cách riêng của mỗi trẻ chính là cách GV kích thích khả năng tư duy và tính chủ động của trẻ, làm cho trẻ yêu thích việc học hơn, mong muốn được chia sẻ nhiều hơn về những gì mình quan sát được qua những hình ảnh trong sách, đồng thời hình thành và phát triển các KNNN cần thiết cho trẻ trước khi chuyển sang môi trường học tập mới ở tiểu học.

Tài liệu tham khảo

- Bộ GD-ĐT (2021). *Chương trình giáo dục mầm non* (ban hành kèm theo Thông tư số 01/VBHN-BGDĐT ngày 13/4/2021 của Bộ GD-ĐT).
- Colville-Hall, S., & O'Connor, B. (2006). Using Big Books: A Standards-Based Instructional Approach for Foreign Language Teacher Candidates in a PreK-12 Program. *Foreign Language Annals*, 39(3), 487-506.
- Lã Thị Bắc Lý (2017). Phát triển vốn từ cho trẻ mẫu giáo thông qua hoạt động trải nghiệm. *Tạp chí Giáo dục, số đặc biệt tháng 12*, 32-35.
- Loniza, A. F., Saad, A., & Mustafa, M. C. (2018). The effectiveness of digital storytelling on language listening comprehension of kindergarten pupils. *The International Journal of Multimedia & Its Applications (IJMA)*, 10(6), 131-141.
- Nalantha, I. M. D., Artini, L. P., & Mahayanti, N. W. S. (2018). The effect of big books as teaching media on the thirdgrade student's reading comprehension in South Bali. *International Journal of Language and Literature*, 2(2), 72-81.
- Nguyễn Cẩm Giang (2017). Sử dụng truyện tranh trong việc phát triển khả năng tiền đọc viết cho trẻ 5-6 tuổi. *Tạp chí Giáo dục, số đặc biệt kì 2 tháng 8*, 115-117.
- Nguyễn Thị Hải Thanh (2017). Phát triển khả năng tiền đọc, viết cho trẻ 5-6 tuổi qua hoạt động trải nghiệm với sách. *Tạp chí Giáo dục, số đặc biệt tháng 12*, 46-48; 132.
- Trần Nguyễn Nguyên Hân (2014). Hiệu quả của các tiếp cận sách khổ lớn (Bigbook approach) đối với sự phát triển ngôn ngữ viết của trẻ mầm non. *Tạp chí Khoa học, Trường Đại học Sư phạm Thành phố Hồ Chí Minh*, 65, 145-152.
- Wahyuni, S., Suharni, S., & Retanida, R. (2020). Storytelling method using Bigbook to improve children's listening skill. *Journal of Early Childhood Care and Education*, 3(1), 49-61.
- Yaacob, A., & Pinter, A. (2008). Exploring the effectiveness of using big books in teaching primary English in Malaysian classrooms. *Malaysian Journal of Learning and Instruction*, 5, 1-20.